

EVROPSKÝ INSPEKTOR OCHRANY ÚDAJŮ

Shrnutí stanoviska k návrhu směrnice o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu

[Úplné znění tohoto stanoviska je k dispozici v angličtině, francouzštině a němčině na webových stránkách evropského inspektora ochrany údajů na adrese www.edps.europa.eu.]

(2017/C 200/07)

Evropský inspektor ochrany údajů uznává důležitost ekonomiky založené na datech pro růst v EU i její výsadní postavení v digitálním prostředí, jak je uvedeno ve strategii pro jednotný digitální trh. Neustále prosazujeme, aby se právní předpisy o ochraně spotřebitelů a právní předpisy o ochraně údajů vzájemně doplňovaly. Proto podporujeme cíl návrhu Komise z prosince 2015, který se týká směrnice o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu, posílí ochranu spotřebitelů, kteří musí poskytnout údaje jako podmínku pro obdržení „digitálního zboží“.

Jeden aspekt návrhu je však problematický, protože se má vztahovat na případy, kdy se bude za digitální obsah platit určitá cena, ale také na případy, kdy bude digitální obsah poskytován výměnou za jiné než peněžní protiplnění, a to ve formě osobních nebo jiných údajů. Evropský inspektor ochrany údajů varuje před jakýmkoli novým ustanovením, které by zavedlo myšlenku, že lidé mohou zaplatit svými údaji stejně jako penězi. Základní práva, jako je právo na ochranu osobních údajů, nemohou být redukována na jednoduché zájmy spotřebitelů a osobní údaje nelze považovat za pouhou komoditu.

Nedávno přijatý rámec pro ochranu osobních údajů („obecné nařízení o ochraně osobních údajů“) ještě není plně v platnosti a návrh nových právních předpisů o soukromí a elektronických komunikacích je v současné době předmětem diskusí. EU by proto neměla předkládat žádné nové návrhy, které by narušily pečlivou rovnováhu vyjednanou normotvůrcem EU v oblasti pravidel pro ochranu osobních údajů. Překrývající se iniciativy by mohly nechtěně ohrozit soudržnost jednotného digitálního trhu, což by mohlo vést k roztříštěnosti právních předpisů a právní nejistotě. Evropský inspektor ochrany údajů doporučuje, aby EU uplatňovala obecné nařízení o ochraně osobních údajů jako prostředek k regulaci používání osobních údajů v prostředí digitální ekonomiky.

Pojem „údaje jako protiplnění“, který není v tomto návrhu definován, může způsobit zmatek, pokud jde o přesnou funkci údajů v dané transakci. Nedostatek jasných informací od poskytovatelů může v tomto ohledu způsobit další potíže. Proto navrhujeme zvážit, jako způsob, jak vyřešit tento problém, použití definice služby podle Smlouvy o fungování EU nebo ustanovení použitá v obecném nařízení o ochraně osobních údajů k vymezení jeho územní působnosti.

Toto stanovisko se zabývá několika potenciálními interakcemi návrhu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů.

Za prvé, široká definice „osobních údajů“ v rámci právních předpisů o ochraně údajů může také mít za následek to, že všechny údaje, na které se vztahuje navrhovaná směrnice, budou podle obecného nařízení o ochraně osobních údajů považovány za „osobní údaje“.

Za druhé, přísné podmínky, za kterých může probíhat zpracování údajů, jsou již stanoveny v obecném nařízení o ochraně osobních údajů a nevyžadují změnu nebo doplnění v rámci navrhované směrnice. Zatímco se zdá, že návrh považuje za legitimní využití údajů jako protiplnění, obecné nařízení o ochraně osobních údajů poskytuje například novou sadu podmínek k posouzení platnosti souhlasu a určení, zda jej lze v souvislosti s digitálními transakcemi považovat za svobodně poskytnutý.

Navrhovaná práva poskytovaná spotřebitelům, aby mohli získat údaje od poskytovatele při ukončení smlouvy, a povinnost poskytovatele, aby se zdržel použití údajů, se potenciálně překrývají s právy na přístup k údajům a na jejich přenositelnost a s povinností poskytovatele zdržet se používání údajů i s povinnostmi správce údajů stanovenými v obecném nařízení o ochraně osobních údajů. To by mohlo neúmyslně vést k nejasnostem, pokud jde o použitelný režim.

1. ÚVOD A ZÁKLADNÍ INFORMACE

1.1. Konzultování evropského inspektora ochrany údajů Radou

1. Dne 9. prosince 2015 předložila Evropská komise dva legislativní návrhy nových smluvních pravidel pro prodej online. Navrhovaná pravidla pro digitální smlouvy zahrnovala dva návrhy právních předpisů:
 - návrh směrnice o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu ⁽¹⁾;
 - návrh směrnice o některých aspektech smluv o prodeji (hmotného) zboží online ⁽²⁾;
2. Tyto dva návrhy je třeba vnímat jako balíček se společnými cíli, a to zejména s cílem odstranit hlavní překážky pro přeshraniční elektronický obchod v EU ⁽³⁾. Co se týče konkrétnější návrhu směrnice o smlouvách o poskytování digitálního obsahu spotřebitelům (dále jen „návrh“), jeho záměrem je mít jeden soubor pravidel vztahující se na smlouvy o prodeji a o pronájmu digitálního obsahu, jakož i na smlouvy o digitálních službách ⁽⁴⁾. V době přijetí tohoto návrhu Komise evropského inspektora ochrany údajů nekonzultovala.
3. Dne 21. listopadu 2016 výbor LIBE vydal stanovisko k návrhu ⁽⁵⁾. Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů (IMCO) a Výbor pro právní záležitosti (JURI) Evropského parlamentu vydaly návrh společné zprávy k návrhu dne 7. listopadu 2016 ⁽⁶⁾.
4. Rada v současné době projednává návrh v rámci Pracovní skupiny pro otázky občanského práva (smluvní právo). Za této situace se Rada dne 10. ledna 2017 rozhodla konzultovat návrh s evropským inspektorem ochrany údajů. Evropský inspektor ochrany údajů vítá iniciativu Rady konzultovat s evropským inspektorem ochrany údajů tento důležitý právní předpis, který vyvolává řadu otázek v souvislosti s právními předpisy Unie o ochraně osobních údajů. Toto stanovisko je reakcí evropského inspektora ochrany údajů vypracovanou na žádost Rady.

1.2. Návrh

5. V současnosti je poskytování digitálního obsahu na úrovni EU částečně regulováno směrnicí o právech spotřebitelů ⁽⁷⁾, směrnicí o zneužívajících ujednáních ⁽⁸⁾ a směrnicí o elektronickém obchodu ⁽⁹⁾. Směrnice o prodeji spotřebního zboží není použitelná, neboť pojem „spotřební zboží“ použitý v této směrnici se vztahuje pouze na „hmotné movité předměty“.
6. Některé členské státy již přijaly zvláštní pravidla pro digitální obsah, čímž vznikly rozdíly v působnosti i obsahu mezi vnitrostátními pravidly upravujícími tyto smlouvy ⁽¹⁰⁾. Návrh má proto v úmyslu poskytnout spotřebitelům v souvislosti s digitálním obsahem harmonizovanou ochranu. V tomto ohledu návrh předpokládá maximální úroveň harmonizace.
7. Co se týče oblasti působnosti návrhu, vztahoval by se nejen na digitální zboží (například na filmy nebo hudbu, počítačové programy, mobilní aplikace, elektronické knihy), ale také na digitální služby (jako jsou platformy sociálních médií a služby cloud computingu). Aby digitální smlouva spadala do oblasti působnosti navrhované směrnice, musela by buďto stanovit cenu, kterou má spotřebitel uhradit, nebo by spotřebitel musel „aktivně poskytnout osobní údaje nebo jiné údaje jako protiplnění“ ⁽¹¹⁾.

⁽¹⁾ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu, COM(2015) 634, k dispozici na adrese <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1450431933547&uri=CELEX:52015PC634>

⁽²⁾ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o některých aspektech smluv o prodeji zboží online a jinými prostředky na dálku, COM(2015) 635 final.

⁽³⁾ Další informace viz http://ec.europa.eu/justice/contract/digital-contract-rules/index_en.htm

⁽⁴⁾ V této souvislosti již Komise vyvinula určitou snahu: viz návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné evropské právní úpravě prodeje, KOM(2011) 635 v konečném znění. Od tohoto návrhu Komise upustila.

⁽⁵⁾ K dispozici na adrese <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2f%2fEP%2f%2fNONGML%2bCOMPARL%2bPE-582.370%2b03%2bDOC%2bPDF%2bV0%2f%2fCS>.

⁽⁶⁾ K dispozici na adrese <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2f%2fEP%2f%2fNONGML%2bCOMPARL%2bPE-592.444%2b01%2bDOC%2bPDF%2bV0%2f%2fCS>

⁽⁷⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES (Úř. věst. L 304, 22.11.2011, s. 64).

⁽⁸⁾ Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. L 95, 21.4.1993, s. 29).

⁽⁹⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu) (Úř. věst. L 178, 17.7.2000, s. 1).

⁽¹⁰⁾ Viz důvodová zpráva k návrhu, s. 3.

⁽¹¹⁾ Viz čl. 3 odst. 1 návrhu.

8. Návrh zavádí „různé prostředky nápravy“ v případě nedostatků digitálního obsahu nebo služeb poskytovaných prodávajícím a zajišťuje spotřebiteli nárok získat při ukončení smlouvy údaje zpět v „běžně používaném datovém formátu“⁽¹⁾. Návrh také zavádí povinnost pro poskytovatele, aby se zdrželi používání údajů poskytnutých jako protiplnění po ukončení smlouvy⁽²⁾.
9. Návrh odkazuje na pojem osobních údajů v těchto třech situacích:
 - použití údajů (včetně osobních údajů) jako „jiného než peněžního protiplnění“⁽³⁾,
 - odkaz na údaje, které jsou „nezbytně nutné pro plnění smlouvy“⁽⁴⁾,
 - odkaz na „jiné údaje vytvořené nebo vygenerované tím, že spotřebitel používal digitální obsah“⁽⁵⁾.
10. Odkaz na pojem osobních údajů vytváří potenciální interakci mezi návrhem a pravidly pro ochranu osobních údajů, jak jsou stanoveny mimo jiné ve směrnici 95/46/ES o ochraně údajů⁽⁶⁾ a v obecném nařízení o ochraně osobních údajů⁽⁷⁾. Navíc, jak je uvedeno v návrhu, směrnicí nemá být dotčena ochrana fyzických osob při zpracování osobních údajů⁽⁸⁾. Toto stanovisko se proto zabývá vzájemným působením mezi návrhem a současným i budoucím rámcem EU pro ochranu osobních údajů⁽⁹⁾.

ZÁVĚR

79. Evropský inspektor ochrany údajů vítá iniciativu Komise, která má v úmyslu poskytnout širokou ochranu spotřebitelům v EU tím, že rozšiřuje tuto ochranu na „digitální zboží“ a že zahrnuje i případy, kdy spotřebitelé nehradí cenu ve formě peněz.
80. Evropský inspektor ochrany údajů uznává, že je důležité mít jasná a aktuální pravidla, která mohou doplňovat a podporovat rozvoj digitální ekonomiky. V tomto ohledu bude evropský inspektor ochrany údajů i nadále aktivně sledovat iniciativy Komise týkající se jednotného digitálního trhu, protože význam údajů jako zdroje pro růst a inovace je základem těchto iniciativ.
81. V této souvislosti vítáme iniciativu Rady konzultovat evropského inspektora ochrany údajů. Pro evropského inspektora ochrany údajů to představuje možnost předat v rámci diskuse o návrhu, který mu byl předložen, několik doporučení a vzkazů normotvůrcům.
82. Pokud jde o vzájemné působení návrhu s právními předpisy o ochraně údajů:
 - návrh vyvolává řadu otázek vzhledem k povaze těchto údajů z hlediska základních práv a ke konkrétní ochraně, jež je poskytována těmto údajům podle rámce EU pro ochranu osobních údajů,
 - návrh by neměl zahrnovat ustanovení, která by mohla mít vliv na rámec pro ochranu osobních údajů, protože vychází z článku 114 Smlouvy o fungování EU, který již není vhodným základem pro regulaci zpracování údajů,
 - návrh by každopádně neměl změnit rovnováhu nalezenou v obecném nařízení o ochraně osobních údajů, pokud jde o okolnosti, za kterých může zpracovávání osobních údajů probíhat na digitálním trhu.

⁽¹⁾ Viz čl. 13 odst. 2 písm. c) návrhu.

⁽²⁾ Viz čl. 13 odst. 2 písm. b) návrhu.

⁽³⁾ Viz čl. 3 odst. 1 a 4, čl. 13 odst. 2 písm. b), čl. 15 odst. 2 písm. c) a čl. 16 odst. 4 písm. a) návrhu.

⁽⁴⁾ Viz čl. 3 odst. 4 návrhu.

⁽⁵⁾ Čl. 13 odst. 2 písm. b) a čl. 16 odst. 4 písm. b) návrhu.

⁽⁶⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (Úř. věst. L 281, 23.11.1995, s. 31).

⁽⁷⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 1).

⁽⁸⁾ Čl. 3 odst. 8 návrhu.

⁽⁹⁾ V současnosti jsou v souvislosti s analýzou návrhu hlavními platnými právními předpisy směrnice 95/46/ES, která bude zrušena a nahrazena nařízením (EU) 2016/679, a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (směrnice o soukromí a elektronických komunikacích) (Úř. věst. L 201, 31.7.2002, s. 37) (rovněž označovaná jako „směrnice o elektronickém soukromí“). Směrnice o elektronickém soukromí by měla být zrušena nedávným návrhem nařízení Evropského parlamentu a Rady o respektování soukromého života a ochraně osobních údajů v elektronických komunikacích a o zrušení směrnice 2002/58/ES, 10. ledna 2017, COM(2017) 10 final (nařízení o soukromí a elektronických komunikacích).

83. Pokud jde o použití údajů jako protiplnění:

- evropský inspektor ochrany údajů se domnívá, že pojem „údaje jako protiplnění“ by se neměl používat,
- v tomto ohledu evropský inspektor ochrany údajů nabízí alternativy:
 - použití pojmu „služby“ v právních předpisech EU může být užitečné při úvahách o způsobu, jak zahrnout služby, za které se neplatí,
 - za zvážení by stála také působnost obecného nařízení o ochraně osobních údajů, které se vztahuje na nabídku zboží a služeb bez ohledu na to, zda je požadována platba.

84. Pokud jde o vzájemné působení návrhu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů:

- s ohledem na širokou definici osobních údajů je pravděpodobné, že téměř všechny údaje poskytnuté spotřebitelem poskytovateli digitálního obsahu budou považovány za osobní údaje,
- evropský inspektor ochrany údajů doporučuje vyhnout se odkazu na údaje (aktivně) poskytované spotřebitelem, neboť je to v rozporu se stávajícími i budoucími pravidly pro ochranu osobních údajů,
- návrh by měl výslovně uvádět, že údaje zpracované poskytovatelem mohou být použity pouze tehdy, pokud je to v souladu s rámcem EU pro ochranu osobních údajů, včetně obecného nařízení o ochraně osobních údajů a právních předpisů o soukromí a elektronických komunikacích,
- evropský inspektor ochrany údajů doporučuje, aby články 13 a 16 návrhu odkazovaly na obecné nařízení o ochraně osobních údajů, pokud jde o právo na výmaz a právo na přístup k vlastním údajům, a to do té míry, do které se týkají osobních údajů. Pokud by měly být zpracovávány jiné než osobní údaje („jiné údaje“), evropský inspektor ochrany údajů doporučuje, aby z důvodu konzistentnosti byla ustanovení článků 13 a 16 sladěna s režimem stanoveným v obecném nařízení o ochraně osobních údajů.

V Bruselu dne 14. března 2017.

Giovanni BUTTARELLI

evropský inspektor ochrany údajů
